

FYLKESMANNEN I SØR - TRØNDELAG MILJØVERNAVDDELINGEN

RAPPORT

5/85

ÅRSRAPPORT VAR-SEKSJONEN 1984

FAGGRUPPE:

- FISK
- KART OG DATA
- NATURVERN, FRILUFTSLIV
- VANN, AVLØP, RENOVASJON
- VILT

TRONDHEIM

FYLKESMANNEN I SØR-TRØNDELAG
MILJØVERNAVDELINGEN
15.02.1985
LB/bh

SAMMENDRAG AV ÅRSRAPPORT VAR-SEKSJONEN 1984

Bemanning

4 ansatte (herav 1 vikar) + 2 engasjerte i 7 mnd.verk til kontroll av landbruksforurensninger, Samla Plan og prosjekter vedr. vassdragsundersøkelser m.v.

Videreutdanning/kurs/informasjon

De ansatte har deltatt i div. videreutdanningskurs bl.a. vedr. landbruksforurensning (EDB), NIVA-seminar, Vassdragsregul./vannkvalitet, ledningsnett, handlingsplan vedr. gj.vinning av avfall, VAR-dager ved NTH m.v.

Avdelingen har dessuten holdt egne kurs/informasjon eller deltatt i organiseringen av disse. Bl.a. kan nevnes SGK-kurs ved Ing.høgskolen, driftsoperatørkurs, kurs vedr. saneringsplanlegging av ledn.nett og deltatt i fylkesmannens info-møter med alle kommuner i fylket. Møte m/Nord-Trøndelag og Jämtland/Härjedalen med gjensidig informasjon om miljøvernspørsmål av felles interesse.

Kommunale anlegg/utslipp m.v.

I fylket er det nå 29 kommunale renseanlegg, herav 18 høygradige anlegg.

Kostnadsrammen for oppryddingstiltak var i 1984 9,794 mill. kr, herav statlige lå 4,58 mill. kr og tilskott 1,50 mill. kr. Prosjektene som ble gjennomført var bygging/ombygging av renseanlegg og ledningsarbeider. Gjenstående oppryddingstiltak i fylket er kostnadsberegnet til ca 520 mill. kr. Med nåværende investerings-takt vil tidsperspektivet bli min. 50 år.

Oppdal kommune har gjennomført saneringsplan for ledningsnett. I flere andre kommuner er det åpenbare behov for slik planlegging, spesielt i Røros, Orkdal og Trondheim kommune. Det er gjennomført sporadiske besøk ved renseanleggene som har avdekket at anleggene ikke drives optimalt. Manglende kapasitet ved avdelingen medfører at kontroll og informasjon på dette område har vært beskjeden. Det tas sikte på å få organisere et opplegg for driftsassistanse. Dannelsen av en driftsoperatørforening har positive virkninger blant operatørene.

Hittil har spredt bebyggelse skjedd noe tilfeldig, men en sporer en viss holdningsendring i kommunen til at også den spredte bebyggelse bør vurderes bedre i plansammenheng. I en kommune er det gjennomført undersøkelser (50% SFT-midler) for å klarlegge forurensningssituasjonen som grunnlag for behandling av utbyggingssøknader (spredt bebyggelse).

Landbruksforurensninger

I 1984 ble det gjennomført 278 nye kontroller. 68% av brukene hadde større eller mindre feil som er noe høyere enn året før.

Av 112 etterkontrollerte bruk (fra 1983) ble ca 6% av disse gitt nytt pålegg om utbedring.

Ut fra flere års kontroller har en erfart at utbedringen jevnt over ikke blir igangsatt før det blir gitt direkte pålegg.

Med bakgrunn i at det i fylket er registrert 4146 bruk, vil en kontrollrunde ta 12-15 år. Sør-Trøndelag fylke er en av de 3-4 største fylker i landet bl.a. når det gjelder driftsareal, antall gårdsbruk, storfe, silomengder m.v.

Avdelingen ser positivt på at innsatsen mot forurensningsutslipp fra landbruket blir prioritert, og at det resulterer i større statlige midler til tiltak og til kontrollarbeidet m.v.

EDB-programmet "Landsys" er tatt i bruk fra 1984.

Overvåkning av vannressursene m.v.

Orkla, Orkdalsfjorden og Trondheimsfjorden inngår i det statlige overvåkningsprogrammet. Det vanlige programmet for Trondheimsfjorden ble i 1984 sløyfet og i stedet ble det gjennomført undersøkelser i tilknytning til kreosotforurensningen ved Hommelvik. Med bakgrunn i undersøkelsen ble det konkludert med at sjøbunnen ved Hommelvik - Stjørdal er betydelig forurenset over et større område, men det ble ikke tilrådd å fjerne massene.

Miljøvernmyndighetene i Nord- og Sør-Trøndelag har i 1983 anmodet SFT om at overvåkningsprogrammet for Trondheimsfjorden blir mere tiltaksrettet. I Sør-Trøndelag er det av interesse å få undersøkt sørsiden av fjorden fra Orkdal til Stjørdal i sammenheng, bl.a. for vurdering av rensekrav fra utslipp fra Trondheim.

SFT har lovet å utarbeide forslag til program i februar/mars 1985.

Gruveforurensningen i Gaula er en av de største forurensningsproblemer i fylket og SFT er anmodet om å ta Gaula med i det statlige overvåkningsprogram.

Det ble gjennomført befaring i høsten 1984 m/NIVA-SFT. Programforslag er utarbeidet av NIVA og saken er til behandling i SFT, som har lovet å oversende programmet i februar 1985.

Med statlig støtte (SFT og MD) er det gjennomført lokale overvåkningsprogrammer og utarbeidet rapporter for:

- * Fiskeproduksjon og forurensning i Nedre Gaula
- * Undersøkelser av resipienter i Orkdal kommune
- * Undersøkelser av sigevann fra avfallsfylling i Sørå
- * Undersøkelser av forurensning fra avfallsfylling m.v. i tilknytning til settefiskanlegg (Rapport i 1985).

Renovasjon/avfall m.v.

- * Arbeidene med bygging av forbrenningsanlegg for avfall med varmegjenvinning er igangsatt i Trondheim kommune og ventes

driftsklart i 1985/86. Kapasiteten vil kunne dekke ca 70% av avfallsmengden i fylket. Flere kommuner har igangsatt arbeidet med å etablere behandlingsanlegg/plasser for avfall og slam. Noen har fått fristutsettelse mellom 1/2 og 1 1/2 år ut over fristen 1/1 1985 med å etablere godkjente anlegg. Det arbeides med å få istand interkommunale løsninger.

Spesialavfall

- * Til tross for flere purringer har det ikke lyktes å få reaksjoner fra Trondheim kommune når det gjelder spørsmålet om etablering av oppsamlingsplass for spesialavfall.

Bilvrak

- * Det er forutsatt 9 oppstillings/opsamlingsplasser for bilvrak i fylket. Av disse er 8 godkjent (2 i 1984) og 5 har fullført miljøverntiltakene.

Miljø- og ressursmessig ser det ut til at oppsamlingsplasser drevet i privat regi fungerer best.

Avfallsgjenvinning

- * Det er vist betydelig interesse for "Handlingsplan for gjenvinning av avfall" og det er gitt statlig støtte bl.a. til prosjektet vedr. fremstilling av gummipulver av bildekk, inndamping av fiskeavfall, gjenvinning av papir (våtsterkt), dyreavfall og plastavfall.

Akutt forurensning

- * I fylket er det to interkommunale beredskapsområder for oljeforurensninger. Det er meldt to forurensninger i 1984, begge i Melhus kommune og forårsaket av overløp ved oppfylling av oljetanker. Kommunens beredskap reagerte raskt og forhindret forurensning av noe omfang.

Miljøvernavdelingen har anmodet SFT, Statens Sprengstoffindustri og Norsk Petroleumsforening om å arbeide bl.a. for bedring av sikkerhetstiltak, varslingsanlegg, betjeningens instruksjoner m.v. for å forebygge slike uhell.

Støy

- * Avdelingen har ikke hatt kapasitet og kompetanse til i noen utstrakt grad å vurdere veitrafikkstøy i forbindelse med stadfesting/uttalelse til reguleringsplaner m.v.

Dødt vilt

Miljøvernavdelingen har på bakgrunn av henvendelser fra kommuner anmodet Miljøverndepartementet om å klargjøre ansvarsforhold når det gjelder fjerning av dødt vilt i terrenget (grunneier, viltneemd, kommune?).

Årsavgifter vann - kloakk - renovasjon

Alle kommuner har innført forskrifter til Lov om kommunale vann- og kloakkavgifter.

En systematisk undersøkelse i 1984 av avgiftsnivået viser at det er store skilnader og gjenspeiler ikke alltid den reelle aktivitet innen de enkelte sektorer. En revidering av retningslinjene for enklere beregning av avgiftsgrunnlaget kan medføre en senere ensartet praksis i kommunene.

Fylkesmannens behandling av avgiftene for vann, avløp og renovasjon fra Trondheim kommune har bidratt til en omfattende gjennomgang av gjeldende regelverk for avgiftsberegningen.

De fleste kommuner har utarbeidet/under utarbeidelse nye forskrifter for avfall, slam etc. i h.h.t. forurensningslovens bestemmelser.

Div. oppgaver

* Fiskeforedlingsbedrifter

Det har i 1984 ikke vært mulig å prioritere arbeid med konsesjonsbehandling av fiskeforedlingsbedrifter.

* Fiskeoppdrett m.v.

Det er behandlet 42 søknader om konsesjon/utarbeidelse av konsesjoner av fiskeoppdrettsanlegg, samt 5 søknader om etablering av settefiskanlegg.

* Kommunale budsjetter

VAR-avdelingen har vurdert de kommunale budsjetter for 1984 samt noen få langtidsbudsjetter.

De fleste kommuner har små (ofte ingen) bevilgninger til bygging (utbedring) av avløps- og renseanlegg m.v.

Arbeider forøvrig

Bl.a. kan nevnes VAR-uttalelser til Samla Plan, uttalelse vedr. graving i vassdrag/dumping i sjø m.v. Saker vedr. oljeforurensning/beredskap, gruveforurensning.

Behandlet/vurdert VAR-feltet for noen generalplaner og en rekke reguleringsplaner. Uttalelser vedr. skytebanestøy m.v. Ved eventuell delegering av saker vedr. trafikkstøy vil dette kreve kompetanseoppbygging og større ressurser.

Innsamling av 18 snøprøver fra hele fylket for kjemisk analyse m.v. Dette er et samarbeidsprosjekt med Nord-Trøndelag fylke og Jämtlands län som grunnlag for å få en oversikt over sur nedbør m.v. i Midt-Norge og Midt-Sverige. Rapport fra analysene foreligger ikke ennå. Det tas sikte på å gjennomføre tilsvarende undersøkelser i 1985 samt analyser av vannkvaliteten i 10 fiskevann i hvert fylket.

Oppsummering

Den vesentligste del av arbeidskapasiteten har gått med til alminnelig saksbehandling, d.v.s. av utslippssøknader, klagesaker lån- og tilskottssaker og uttalelser innen hovedansvarsområdene, kommunale avløps- og avfallssaker samt landbruksforurensninger.

Dette krever såvidt mye av kapasiteten at flere viktige oppgaver har blitt lavt prioritert, bl.a. kan nevnes veiledningsoppgaver, kontakt med kommunene, arbeider vedr. fiskeforedlingsbedrifter, oppfølging av renseanleggene. Ved engasjement har en kunnet gjennomføre endel prosjekter bl.a. når det gjelder hjelp til kommunene med igangset-

ting av lokale overvåkningsprogrammer o.l. Med bakgrunn i de store oppgaver en har i fylket både når det gjelder landbruksforurensning og fiskeoppdrettsanlegg/fiskeforedlingsanlegg er det et åpenbart behov for å styrke VAR-staben til 5 ansatte, spesielt dersom ytterligere oppgaver skal delegeres avdelingen.

FYLKESMANNEN I SØR-TRØNDELAG

Miljøvern avdelingen

Dewey nr. 363.700

FYLKESMANNEN I SØR-TRØNDELAG

MILJØVERN AVDELINGEN

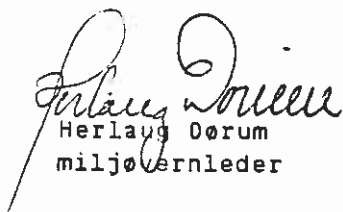
ÅRSRAPPORT VAR-SEKSJONEN 1984

MARS 1985

F O R O R D

Med dette fremlegges årsmeldingen 1984 for VAR-seksjonen ved miljøvernnavdelingen. Meldingen tar sikte på å gi en oversikt over seksjonens samlede virksomhet i 1984. En har fremhevet enkelte saker som har krevet større arbeidsinnsats ut over den vanlige fortløpende saksbehandling. Videre er det pekt på hvilke arbeidsfelter som en har måttet prioritere lavt p.g.a. liten bemanning i forhold til det store arbeidsfeltet innen forurensningssektoren.

Trondheim, 8. mars 1985.

Herlaug Dørum
miljøvernleder

Lars Bagøien

INNHALDSFORTEGNELSE

	Side
1.0 BEMANNING	1
2.0 VIDEREUTDANNING/KURS	1
3.0 SAKSBEHANDLING/INFORMASJON	1
4.0 UTBYGGING AV AVLØPSANLEGG/OPPRYDDINGSTILTAK	1
4.1 Oversikt over fordeling av tilskott og lån til kommunale oppryddingstiltak/avløpsanlegg	2
4.2 Status oppryddingstiltak i avløpssektoren	2
4.3 Ledningsnett - saneringsplaner	2
4.4 Drift av kloakkrenseanlegg	3
5.0 SPREDT BEBYGGELSE	3
6.0 LANDBRUKSFORURENSNING	4
6.1 EDB i landbrukskontrollen	5
7.0 OVERVÅKNING AV VANNRESSURSENE	5
7.1 Statlige overvåkingsprogram (SFT's ansvarsområde)	5
7.2 Lokale overvåkinger	5
8.0 RENOVASJON/AVFALL	6
8.1 Kommunalt avfall	6
8.2 Slam	6
8.3 Spesialavfall	6
8.4 Bilvrak	6
8.5 Handlingsplan for gjenvinning av avfall	7
9.0 AKUTTE FORURENSNINGER	7
10.0 STØYFORURENSNINGER	7
11.0 AVGIFTER VANN - KLOAKK - RENOVASJON	8
DIVERSE OPPGAVER	8
OPPSUMMERING	9
Bilag 1. Oversikt kloakkrenseanlegg pr. 1.1.1985	10
Bilag 2. Prosjekt som har fått finansieringsbistand til avløpsanlegg i 1984	11

1.0 BEMANNING

4 fast ansatte, Bagøien, Bell og Sjøvik samt Byskov som er vikar for Northug i perioden 1.3.1984 til 1.6.1985. Til arbeider med landbruksforurensninger, Samla plan, prosjekter vedr. overvåking og undersøkelser i vassdrag m.v. ble Bjørnbet og Skotvold engasjert i h.h.v. 1 1/2 og 5 1/2 mnd. Departementet har imøtekommet søknad fra Bell om ett års permisjon fra 1.4.1985.

2.0 VIDEREUTDANNING/KURS

Av de viktigste kurs som seksjonen har deltatt i, kan nevnes: MD's kurs i Fredrikstad, landbruksforurensninger (Steinkjer), NIF-kurs vedr. industriforurensning og seminar NIVA (Oslo), seminar vedr. vassdragsregul./vannkvalitet (Klækken), kurs vedr. ledningsnett m.v. i England, MD-kurs vedr. ledningsnett og spredt boligbebyggelse i Bergen.

Møte m/miljøvernadv. i Nord-Trøndelag og Merjedalen-Jämtland (Rørvik), kurs vedr. Handlingsplan for gjenvinning av avfall (Trondheim), EDB-kurs vedr. landsbruksforurensning (Stavanger), seminar vedr. konsekvenser ved oljeforurensninger (Molde).

3.0 SAKSBEHANDLING/INFORMASJON

Den vesentligste delen av arbeidskapasiteten har gått med til alminnelig saksbehandling, d.v.s. utslippssøknader, klagesaker, lån- og tilskottssaker, uttalelser, informasjon og veiledning m.v.

Informasjon om forurensningslovens krav vedr. avfallsplasser, (slamavskillere) o.l. har spesielt medført betydelige arbeider.

Av spesielle info-kurs som avdelingen har gjennomført eller deltatt i organisering/opplegg for kan nevnes:

- Kurs om saneringsplanlegging av ledningsnett (arr. av SFT)
- Ingeniørhøgskolens SGK-kurs
- Kurs for driftsoperatører for renseanlegg
- Fylkesmannens info-møter med alle kommuner i fylket.

4.0 UTBYGGING AV AVLØPSANLEGG/OPPRYDDINGSTILTAK

I fylket er det pr. 1.1.1985 29 kommunale renseanlegg for kloakk. Av disse er 18 anlegg såkalte høygradige renseanlegg hvor avløpsvannet behandles biologisk og kjemisk for reduksjon av organisk stoff og næringssalter (fosforreduksjon).

Av de øvrige er 2 mekaniske anlegg, 6 silanlegg og 3 biodammer. I de mekaniske renseanleggene og silanleggene fjernes partikulært stoff for å hindre uestetiske forhold, men avløpsvannets innhold av organisk stoff og næringssalter reduseres lite. I biodammene oppnås en reduksjon av partikulært stoff i tillegg til reduksjon av organisk stoff.

I bilag 1 er gitt oversikt over renseanlegg som er i drift pr. 1.1.1985.

4.1 Oversikt over fordeling av tilskott og lån til kommunale oppryddings-tiltak/avløpsanlegg

Miljøverndepartementet har siden 1978 gitt faste økonomiske rammer for oppryddingstiltak på avløpssektoren til hvert fylke.

For Sør-Trøndelag har fordelingen vært slik i mill kr :

1978	1979	1980	1981	1982	1983	1984	Sum
7,5	8,0	7,0	14,0	12,0	10,0	9	67,5

Av de totale investeringene er forutsatt at 70 % i gjennomsnitt dekkes gjennom statlige lån og tilskott.

Den fordelte kostnadsrammen for prosjekter i 1984 var 9.794 mill kr, derav statlig lån 4.58 mill kr og tilskott 1.50 mill kr.

Lån til avfallsanlegg 0.58 mill kr (Oppdal og Hemne).

Planleggingstilskott 54.000 kr (Selbu).

Detaljert oversikt er gitt i bilag 2.

4.2 Status oppryddingstiltak i avløpssektoren

I forbindelse med innhenting av data for ny statusmelding om tiltak mot vann og luftforurensninger, gjennomførte avdelingen en registrering av gjennomførte tiltak i perioden 1975-82, samt oversikt over gjenstående tiltak fram til år 2000.

TIDSROM	TILTAK	Tiltak på ledningsanlegg	Renseanlegg
	Gjennomførte tiltak 1975-82	77.3 mill kr	64.8 mill kr
	Gjenstående tiltak fram til år 2000	310 mill kr	208 mill kr

Som det går fram av ovennevnte foreligger det stort behov for midler til oppryddingstiltak på avløpssektoren.

Med nåværende investeringsramme på 9-10 mill kr vil det ta minst 50 år for å gjennomføre gjenstående tiltak på avløpssektoren.

4.3 Ledningsnett - saneringsplaner

Hittil har det vært liten aktivitet med saneringsplanlegging, men det er åpenbart et stort behov med å komme i gang, men bl.a. kommunenes svake økonomi gjør at slike arbeider ikke blir høyt prioritert.

Oppdal kommune har gjennomført saneringsplanlegging i samband med planlegging av videregående renseanlegg.

I Røros kommune er det et stort behov for å forbedre ledningsnettet. Renseanlegget fungerer ikke (utkoples) i 2-3 måneder i flomperioder, som medfører betydelige tilførsler til Glomma. I flere andre kommuner, bl.a. Trondheim, Orkdal og Melhus er det behov for slike planer.

4.4 Drift av kloakkrenseanlegg

Manglende kapasitet ved avdelingen gjør at rådgiving og veiledning vedrørende drift av renseanlegg ikke blir gjennomført i det omfang som er ønskelig.

I Sør-Trøndelag fylke er det 18 høygradige kommunale renseanlegg med biologiske eller kjemiske prosesser. Disse anlegg er hovedsakelig bygget innenfor de siste 5 år. De eies og drives av kommunene, som har ansatt egne driftsoperatører til jobben. Driftsoperatøren driver i de fleste tilfelle anlegget alene med liten eller ingen assistanse fra ingeniørene på teknisk etat. Dette gjør at driftsoperatøren ofte føler at han ikke har noe sted å henvende seg til for å få hjelp til bedre driftsrutiner i renseanlegget.

Dette er bl.a. bakgrunnen for at det gjennomføres driftsundersøkelse av miljøvernavdelingen. Hvert anlegg besøkes og gjennomgås m.h.t. prosessutforming, størrelse, belastninger, oppholdstider, kjemikaliedosering osv. I tillegg tas det prøver av inn- og utløpsvann fra anlegget, og analyser foretas av Byveterinæren i Trondheim.

Ved utgangen av 1984 er halvparten av renseanleggene besøkt i denne omgang og selv om analyseresultatene ennå ikke foreligger, tør vi forutsi at anleggene ikke drives optimalt. I tillegg har vi avdekket en rekke feil og mangler, som bør rettes opp snarest. Utdannelse og kvalifikasjoner til driftspersonalet kan også være endel av årsaken til at driften ikke er så god.

Det tas sikte på å få organisert et opplegg for driftsassistanse med ekstern hjelp, under forutsetning av at det gis statlig støtte.

5.0 SPREDT BEBYGGELSE

Omlag 35 % av boligbyggingen i fylket skjer som spredt bebyggelse, tilsvarende ca. 600-700 boliger i året.

Det er konsesjonsbehandlet en rekke enkeltutslipp - noen i spredt bebygde områder og noen i tettbebyggelse. Utbyggingen skjer stort sett noe tilfeldig, men det er merket en holdningsendring i endel kommuner til at den spredte bebyggelse bør vurderes i plansammenheng.

I Orkdal kommune er det gjennomført et prosjekt vedr. undersøkelse av resipienter for å klarlegge forurensningssituasjonen i små vassdrag som er utsatt for boligpress.

Med bakgrunn i at sandfiltergrøften fungerer dårlig har fylkesmannen gitt uttrykk for at alternative resemåter (f.eks. Biovac) også bør godkjennes og medtas i forskriftene.

6.0 LANDBRUKSFORURENSNING

I 1984 ble det gjennomført 278 nye kontroller i 8 av fylkets 25 kommuner. Resultatet av kontrollene ble følgende:

- 32 % av brukene var i orden.
- 26 % hadde mindre feil og fikk forenklet pålegg.
- 42 % hadde større feil og fikk påleggsbrev m/varsel om forurensingsgebyr.

Dette gir en samlet feilmengde på 68 %, og dette er litt høyere enn fjorårets påleggsprosent. De ulike feiltyper kan rangeres etter hyppighet slik:

- Gjødseport utett
- Utette vegger i gjødsekkjeller
- Utett oppsamlingstank for silosaft
- Sluk ved gjødseport
- Utette siloer
- Pressaftpumpe ikke montert
- Oppsamlingstank renner over
- Søl under gjødsetømming.

Av de 181 brukerne som ble pålagt å gjennomføre utbedringer i 1983, ble 127 etterkontrollert i 1984, og av disse fikk 8 nytt påleggsbrev med krav om ytterligere utbedringer, d.v.s. 6 %.

Når det gjelder den enkelte gårdbrukers holdning til fylkesmannens kontrollarbeid, er den meget forskjellig i distriktene. I vassdrag med klare interessemotsetninger (f.eks. drikkevannsforsyning og fiskeinteresser mot resipientbruk) møter vi ofte forståelse for kontrollarbeidet og de påleggene som ilegges. I vassdrag uten slike interessekonflikter kan man derimot oppleve en mer negativ holdning til nødvendigheten av å begrense vannforurensning.

Landbrukskontrollen har vært gjennomført etter den nåværende organisasjonsmodell i 3 sesonger siden 1982. I den periode er i alt 738 bruk kontrollert. Statistisk Årbok for 1984 oppgir antallet av bruk med storfe i Sør-Trøndelag til 4146 enheter. Dette betyr at mindre enn 20 % er kontrollert inntil nå. Flesteparten gjenstår fremdeles, og med den nåværende fremdrift (ca. 300 kontroller pr. år) vil det ta over 12 år å gjennomføre kontroll av hele fylket.

Fylkesmannens kontrollfunksjon vil aldri bli et effektivt overvåkingssystem alene gjennom den årlige silokontrollen. Når feltarbeidet omfatter 300 kontroller pr. år av en totalmasse på 4146 bruk, betyr det at hvert gårdsbruk vil bli kontrollert ca. hvert 12. år. Derfor er det også viktig hva som skjer i den mellomliggende periode, og her er man i høy grad avhengig av den enkelte brukers innstilling til problemene. På lengre sikt er den holdningsskapende virksomhet trolig like viktig som selve kontrollfunksjonene.

Fylkesmannen ser det som positivt at Landbruks- og Miljøverndepartementet vil prioritere innsatsen mot forurensningsutslipp fra landbruket.

Ved igangsetting av en handlingsplan for å redusere forurensningstilførslene til vann fra landbruket.

6.1 EDB i landbrukskontrollen

Ved landbrukskontrollen registreres en mengde opplysninger om hvert enkelt bruk, bl.a. omfang av forurensning, brukets størrelse, bygningstekniske detaljer m.v.

Antall bruk i Sør-Trøndelag som er aktuelle å ta med, er ca. 4000 bruk, og for å lette arbeidet og rasjonalisere er EDB-programmet "Landsys" tatt i bruk etter sommerens kontrollarbeid, og en har valgt å legge inn data på dette fra og med 1983.

7.0 OVERVÅKNING AV VANNRESSURSENE

7.1 Statlige overvåkningsprogram (SFT's ansvarsområde)

Orkla, Orkdalsfjorden og Trondheimsfjorden inngår i det statlige overvåkningsprogram.

Programmet for Orkla og Orkdalsfjorden er gjennomført som i tidligere år.

Trondheimsfjordsundersøkelsen ble i 1984 redusert, og i stedet ble det gjennomført undersøkelser i tilknytning til kreosotforurensningen bl.a. i Hommelvik og Mostadmark.

Med bakgrunn i undersøkelsene ble det bl.a. konkludert med at det frarådes å fjerne de forurensende masser ved mudring.

Miljøvernavdelingene både i Nord- og Sør-Trøndelag anmodet SFT i 1983 om å få overvåkningsprogrammet fra Trondheimsfjorden mer tiltaksrettet.

I Sør-Trøndelag er det spesielt av interesse å se området mellom Orkdalsfjorden og Stjørdalsfjorden i sammenheng, bl.a. med tanke på å vurdere rensekrav for utslipp fra Trondheim.

Fylkesmannen har dessuten anmodet om at det igangsettes et tiltaksrettet program for overvåkning av Gaula, med tanke på å redusere gruveforurensningene. Plan er utarbeidet av NIVA, og saken ligger til behandling i SFT.

Med bakgrunn i en betydelig laksedød nedenfor Svorkmo kraftverk i Orkla p.g.a. Raubekken's innføring i tunnelsystemet fra kraftverket har avdelingen anmodet SFT om å ta saken opp med regulanten.

7.2 Lokale overvåkninger

Med økonomisk støtte fra SFT er det gjennomført to prosjekter vedr. lokal forurensningsovervåkning, og for disse er det utarbeidet egne rapporter:

- * Fiskeproduksjon og forurensning i Nedre Gaula
- * Undersøkelse av resipienter i Orkdal kommune

Videre har Miljøverndepartementet gitt økonomisk støtte til to prosjekter:

- * Undersøkelse av sigevann fra avfallsfylling i Sørå (SINTEF)
- * Undersøkelse av forurensning ved settefiskanlegg ved Lør i Melhus kommune (NGU).

8.0 RENOVASJON/AVFALL

8.1 Kommunalt avfall

Den vesentligste del av kommunalt avfall deponeres på fylling. Arbeidene med bygging av forbrenningsanlegg for avfall med varme-gjenvinning på Heimdal for Trondheim kommune og eventuelle nabokommuner ble igangsatt i 1984 og ventes å være driftsklart innen utgangen av 1985.

Anslagsvis 70 % av avfallet i fylket vil da kunne forbrennes.

Kommunene Osen og Roan har samarbeidet om et felles forbrenningsanlegg, og søknaden er til behandling av SFT.

Bjugn og Ørland kommuner er anmodet om å vurdere samarbeidsløsning for avfallsbehandling. Kommunene som ikke har godkjente avfalls-løsninger, arbeider med planer, og det er gitt fristutsettelse 1/2 til 1 1/2 år med etableringen.

8.2 Slam

Omlag halvparten av kommunene har godkjente anlegg for slambehandling.

De øvrige har midlertidige løsninger, og de arbeider med å få til permanente anlegg i løpet av 1 års tid.

De fleste satsar på laguneløsninger, men endel planlegger avvanningsanlegg i tilknytning til renseanlegg.

8.3 Spesialavfall

Forskrifter vedr. spesialavfall er gjort gjeldende, men det er ikke etablert noen mottaksplass i Sør-Trøndelag, utenom A/S Deponi som mottar beisebad og metallhydroksydslam.

Trondheim kommune har i utgangspunktet sagt seg villig til slik etablering, men på tross av flere purringer fra fylkesmannen og SFT er en ikke kjent med at det foreligger planer og politiske vedtak om saken.

8.4 Bilvrak

Det er forutsatt 9 oppstillings/opsamlingsplasser for bilvrak. Av disse er 8 godkjent.

Orkdal kommune arbeider med å etablere en permanent plass.

Bjugn kommune tar sikte på å nedlegge oppstillingsplassen på Valsneset og flytte til nytt sted og overlate driften til private.

Selbu kommune har inngått avtale med Bilpressing A/S Søberg om pressing og henting av bilvrak på grunn av driftsproblemer ved opsamlingsplassen i Stjørdal.

8.5 Handlingsplan for gjenvinning av avfall

Miljøverndepartementet organiserer arbeidet, men miljøvernavdelingen er det lokale kontaktorgan og har koordinerings- og informasjonsoppgaver. Det er vist betydelig interesse for saken, og av prosjekter i 1984 som er igangsatt eller er ønsket igangsatt, kan nevnes:

- * Fremstilling av gummipulver av bildekk
- * Forsøk med inndamping av ensilert fiskeavfall
- * Forprosjekt om gjenvinning av våtsterkt/PE-belagt papir
- * Prosjekt vedr. gjenvinning av dyreavfall
- * Gjenvinning vedr. plastavfall

Det ytes statlige tilskott til slike prosjekter, normalt inntil 20 % av investeringene.

9.0 AKUTTE FORURENSNINGER

Idag er det etablert to interkommunale beredskapsområder for oljeforurensninger som omfatter:

1. Kystkommunene Hemne, Snillfjord, Agdenes, Hitra, Frøya, Ørland, Bjugn, Åfjord, Osen, Roan og Rissa.
For dette området har SFT godkjent beredskapsplan.
2. Trondheim beredskapsområde.
Orkdal, Skaun, Melhus, Trondheim, Klæbu, Malvik og Selbu i Sør-Trøndelag, samt Stjørdal, Frosta og Leksvik i Nord-Trøndelag.
Beredskapsplanen er godkjent av SFT.

I 1984 har det vært meldt om to akutte forurensninger av betydning, begge i Melhus kommune. I det ene tilfelle var det oljeforurensning på badestrand og i det andre tilfelle forurensning i Gaula.

Beredskapen i kommunen reagerte raskt og forhindrede at forurensningen ble omfattende.

Begge tilfellene skyldes overløp ved oppfylling av oljetanker ved industribedrifter, og forurensningen gikk rett i kloakk/overvannsledninger.

Miljøvernavdelingen har anmodet SFT om å samarbeide med Statens Sprengstoffindustri og Norsk Petroleumsinstitutt med tanke på å bedre sikkerhetstiltakene, varslingsanlegg og betjeningens instruksjoner ved slike oppfyllinger. Bl.a. bør de bygningstekniske anleggene forbedres ved krav om overfyllingsvann m.v.

Uhellene klargjorde også at det er behov for å etablere egnede deponeringsplasser for oljeholdig avfall.

10.0 STØYFORURENSNINGER

Vegmyndighetene har i lengre tid arbeidet med støyspørsmålene i tilknytning til planleggingen av veier.

I de kommunale generalplaner og reguleringsplaner har dette problem vært lite berørt i forbindelse med arealplanlegging og areal-disponering.

Miljøvernavdelingen har hittil ikke hatt kapasitet og kompetanse til å bistå fylkesmannen ved denne del av saksbehandlingen av ovennevnte planer.

Dersom avdelingen skal overta ansvar for støysaker i 1985, må kompetanseoppbygging finne sted.

11.0 AVGIFTER VANN - KLOAKK - RENOVASJON

Alle kommunene i fylket har innført forskrifter til Lov om kommunale vann- og kloakkavgifter.

Miljøvernavdelingen gjennomførte i 1984 en undersøkelse av avgiftsnivået i fylket vedr. vann, kloakk og renovasjon. Avgiftens størrelse har stor variasjon og gjenspeiler ikke alltid den reelle aktivitet innenfor de enkelte sektorer. Årsaken til dette skyldes for en del at de retningslinjer som er gitt for beregning av avgiftsgrunnlaget, er komplisert å nytte og bidrar derved til ulik praksis i kommunene. Den bebudede revidering av retningslinjene vil forhåpentligvis gjøre avgiftsberegningene enklere og skape en mer ensartet praksis i kommunene.

Fylkesmannens behandling av avgiftene for vann, avløp og renovasjon for Trondheim kommune har bidratt til en omfattende gjennomgang av gjeldende regelverk for beregning av avgiftsgrunnlaget innenfor de nevnte sektorer. De vedtak som er fattet i denne saken, vil være retningsgivende for fylkesmannens videre saksbehandling av denne type saker.

De fleste kommuner har under forberedelse nye forskrifter for avfall, slam etc. som følge av bestemmelsene i forurensningsloven.

DIVERSE OPPGAVER

* Fiskeforedlingsbedrifter

Det har i 1984 ikke vært mulig å prioritere arbeid med konsesjonsbehandling av fiskeforedlingsbedrifter.

* Fiskeoppdrett

Det er behandlet 42 søknader om konsesjon/utvidelse av konsesjoner av fiskeoppdrettsanlegg, samt 5 søknader om etablering av settefiskanlegg.

* Kommunale budsjetter

VAR-avdelingen har vurdert de kommunale budsjetter for 1984 samt noen få langtidsbudsjetter.

De fleste kommuner har små (ofte ingen) bevilgninger til bygging (utbedring) av avløps- og renseanlegg m.v.

* Arbeider forøvrig

Bl.a. kan nevnes VAR-uttalelser til Samla plan, uttalelse vedr. graving i vassdrag/dumping i sjø m.v. Saker vedr. oljeforurensning/beredskap, gruveforurensning.

Behandlet/vurdert VAR-feltet i noen generalplaner og i en hel rekke reguleringsplaner.

Uttalelser vedr. skytebanestøy m.v. Ved eventuell delegering av saker vedr. trafikkstøy vil dette kreve kompetanseoppbygging og større ressurser.

Avdelingen har i april 1984 samlet inn 18 snøprøver fra hele fylket for kjemisk analyse m.v. Dette er et samarbeidsprosjekt med Nord-Trøndelag fylke og Jämtlands län som grunnlag for å få en oversikt over sur nedbør m.v. i Midt-Norge og Midt-Sverige. Alt analysearbeid utføres i Østersund, men rapporter fra disse foreligger ikke ennå. Det tas sikte på å gjennomføre tilsvarende undersøkelser i 1985, samt analysere vannkvaliteten i 10 fiskevann i hvert fylke.

OPPSUMMERING

Den vesentligste del av arbeidskapasiteten har gått med til alminnelig saksbehandling, d.v.s. av utslippssøknader, klagesaker, lån- og tilskottssaker og uttalelser innen hovedansvarsområdene, kommunale avløps- og avfallssaker, samt landbruksforurensninger.

Dette krever såvidt mye av kapasiteten at flere viktige oppgaver har blitt lavt prioritert, bl.a. kan nevnes veiledningsoppgaver, kontakt med kommunene, arbeider vedr. fiskeforedlingsbedrifter, oppfølging av renseanleggene. Ved engasjement har en kunnet gjennomføre endel prosjekter, bl.a. når det gjelder hjelp til kommunene med igangsetting av lokale overvåkningsprogrammer o.l. Med bakgrunn i de store oppgaver en har i fylket både når det gjelder landbruksforurensninger og fiskeoppdrettsanlegg/fiskeforedlingsanlegg, er det et åpenbart behov for å styrke VAR-staben til 5 ansatte, spesielt dersom ytterligere oppgaver skal delegeres avdelingen.

Hovedoppgaver som fortsatt må prioriteres ved avdelingen er arbeider med kommunale avløps- og avfallsanlegg samt landbruksforurensninger.

Innen avløpssektoren er en av de viktigste oppgaver å bestemme rensekrav for utslipp til Trondheimsfjorden, men en er der avhengig av å se dette i større sammenheng ut fra en totalvurdering av sjøområdet Orkdalsfjorden - Trondheim - Stjørdalsfjorden.

Videre er gruveforurensningen i Gaula en av de mest omfattende miljøulemper/belastninger, og en anmoder de sentrale myndigheter om å prioritere arbeidene med å finne en løsning på dette.

Bilag 1.

Tabellen angir hvilke renseanlegg som er bygd og tatt i bruk pr. 1.1.1985.

OVERSIKT KLOAKKRENSEANLEGG PR. 1.1.1985

Kommune	Anleggets navn	Bygge- år	Rense- prinsipp	Dimensjonerende belastning pe	Tilknyt- tet pe
Holtålen	Haltdalen r.anl.	80	B/K	700	350
Klæbu	Ostangen	75/82	M/K	3.800	2.200
Malvik	Saksvikbukta	82	M(Sil)	6.000	2.000
Melhus	Korsvegen	78	B/K	650	400
"	Ler	76	"	650	350
"	Lundamo	76	"	1.000	500
"	Varmbo	75	B	5.000	1.500
"	Kvål	80	B/K	500	300
"	Hovin	78	B/K	650	350
"	Rye	75	Biodam	60-70	160
Oppdal	Sentrum	79	M(Sil)	10.000	6.000
M.Gauldal	Moøva	80	M	5.000	1.200
Rennebu	Berkåksmoen	81	B/K	2.300	2.000
Røros	Røros r.anl.	76	M/B/K	5.000	3.000
"	Glåmos	79	B/K	400	200
"	Brekken	78	B/K	400	150
Selbu	Innbygda	80	B/K	1.100	900
Skaun	Eggkleiva	83	B/K	500	0
"	Lereggen	74	Biodam	110	84
Tr.heim	Solbakken	75	B/K	65	40
"	Leirfallet	81	B/K	1.300	400
"	Høvringen	78	M(Rist)	120.000	86.400
"	Byneset aldersh.	80	B/K	130	88
"	Sjøskogbekken	82	M(Sil)	9.000	2.300
Rissa	Uddu	76	B/K	1.000	800
Meldal	Grevstad	76	M(Sil)	625	380
"	Løkken	84	M		
Tydal	Stugudal	80	Biodam	450	250
Ørland	Hovdetåa	82	Sil	10.000	0
SUM				186.395	

B - Biologisk rensetrinn

K - Kjemisk rensetrinn

M - Mekanisk rensetrinn

Bilag 2.

PROSJEKT SOM HAR FÅTT FINANSIERINGSBISTAND TIL AVLØPSANLEGG I 1984

Kommune	Prosjekt	Kostnad -84 i 1000 kr.	Lån	Tilskott
Meldal	R.anl. Løkken	1343	190	402
Rissa	Ombygg.Uddu r.anl.	1500	750	300
Melhus	Hovedkl., sentrum	490		100
Oppdal	Hovedkl., sentrum	500	250	100
"	Div. ledningsarb.	1000	500	200
Rennebu	Ombygging Berkåks- moen r.anl.	425	190	85
Åfjord	Hovedkloakk Årnes - Monstad	668	400	155
Røros	Div. ledn.anl.	1353	740	158
Tr.heim	Kloakktunnel Skjetnemarka	1166	700	0
"	Div. ledn.arb.	984	600	0
Meldal	Avløp Bjørnli	200	140	0
Frøya	Hovedkl. Sistranda	165	120	0
SUM		9794	4580	1500

Lån til avfallsanlegg - 1984

Oppdal kommune - kr 480.000
Hemne kommune - " 100.000
kr 580.000

Planleggingstilskott - 1984

Selbu kommune er den eneste kommune som har fått tilsagn om planleggingstilskott med kr 54.000 i 1984.

RAPPORTER UTGITT AV FYLKESMANNENS MILJØVERNANDELING

- 1984 HANDLINGSPROGRAM FOR FRILUFTSLIV I SØR-TRONDELAG FYLKE.
1984-1989. 70 S.
- 1984 SKJØTSELPLAN FOR GAULOSEN NATURVERNOMRÅDER I TRONDHEIM OG
MELHUS KOMMUNER. SØR-TRONDELAG FYLKE. 14 S.
- 1984 RAPPORT VAR 1/84
VASSDRAGSOVERVÅKING 1982/83. 23 S.
- 1984 RAPPORT VAR 2/84
FORURENSNING AV VASSDRAG FRA SILØER OG GJØDSELLAGER 1983.
19 S.
- 1984 RAPPORT 1-1984
REGISTRERINGER AV BEITESKADER FORÅRSAKET AV KORTNEBBGÅS PÅ
BYNESET. TRONDHEIM KOMMUNE, VÅREN 1984. 21 S.
- 1984 RAPPORT 2-1984
FISKEPRODUKSJON OG FORURENSNING I NEDRE GAULA.
EN UNDERSØKELSE AV MINDRE SIDEVASSDRAG TIL GAULA
I MELHUS KOMMUNE. 25 S.
- 1984 RAPPORT 3-1984
UNDERSØKELSE AV RESIPIENTER I ORKDAL KOMMUNE. 27 S.
- 1984 RAPPORT 4-1984
LANDBRUKSKONTROLLEN 1984. 14 S.
- 1984 RAPPORT 5-1984
I. BESTANDS- OG BEITEREGISTRERINGER AV CANADAGÅS VED
GAULOSEN, MELHUS OG TRONDHEIM KOMMUNER, HØSTEN 1984 OG
II. EN VURDERING AV EVENTUELL JAKT PÅ CANADAGÅS. 37 S.
- 1985 RAPPORT 1-1985
FEMUNDSMARKA. EN NATURFAGLIG OG FORVALTNINGSORIENTERT
BETRAKTNING AV MULIGHETENE FOR EN UTVIDELSE AV FEMUNDSMARKA
NASJONALPARK I RØROS KOMMUNE. 16 S.
- 1985 RAPPORT 2-1985
SYLANE. EN HISTORISK OG NATURVERNMESSIG VURDERING AV ESSAND-
SYLANE-NEDALSOMRÅDET. FORSLAG TIL OPPRETTELSE AV ET KOMBINERT
NATURRESERVAT OG LANDSKAPSVERNOMRÅDE. 26 S.
- 1985 RAPPORT 3-1985
NATURVERNOMRÅDER I SØR-TRONDELAG FYLKE. 237 S.
- 1985 RAPPORT 4-1985
ROLTDALSALMENNINGEN - FRAMTIDIG NATURVERNOMRÅDE ? 37 S.
- 1985 RAPPORT 5-1985
ÅRSRAPPORT VAR-SEKSJONEN 1984. 11 S.